

Examining Preservice Teachers' Attitudes towards Teaching Profession in Elementary Education: A Combination of Quantitative and Qualitative Methods

Çiğdem ŞAHİN TAŞKIN¹

Güney HACIÖMEROĞLU²

ABSTRACT: Purpose of this study is to examine preservice teachers' attitudes towards teaching profession in elementary education. In this study, quantitative and qualitative research approaches were used. In the quantitative part, data were obtained from 223 final year preservice teachers studying in elementary education department. *Attitudes Scale Towards Teaching* developed by Erkuş, Sanlı, Bağlı and Güven (2000) was administered to participants. In the qualitative part, open-ended questions were asked to the participants to understand their attitudes towards teaching profession in depth. Findings indicated that there are differences between preservice teachers' attitudes and programs they enroll in. Results of the study indicated that pedagogy courses influence preservice teachers' attitudes positively towards teaching.

Key words: Teaching profession, elementary education, preservice teachers.

SUMMARY

Purpose and significance: Preservice teachers' attitudes towards teaching profession were investigated by many researchers (e.g., Bulut & Doğar, 2006; Çapri & Çelikkaleli, 2008; Erkuş & diğerleri, 2000). Researchers agree that the courses (i.e., pedagogy and method courses) in teacher education programs have an effect on preservice teachers' attitudes towards teaching profession. However, there is a lack of research about the relationship between the courses preservice teachers take during their education and the attitudes they have towards teaching. Therefore, this study focused on **how** pedagogy and method courses affect preservice teachers' attitudes towards teaching.

Methods: In this study, quantitative and qualitative research approaches were utilized. In the quantitative part of the study, data were gathered from 223 final year preservice teachers studying in elementary education department. Participants were first given the *Attitudes Scale Towards Teaching* developed by Erkuş et al. (2000). Statistical Package for Social Sciences (SPSS) 13.0 was used in order to analyze the data. In the qualitative part of the study, the open-ended questions were asked preservice teachers in order to understand their attitudes towards teaching profession in depth. These questions focused on pedagogy and method courses that preservice teachers enrolled in during their teacher education program. The results obtained from the quantitative data were also analyzed through the preservice teachers' responses to open-ended questions.

Results: The findings indicated that there were differences between preservice teachers' attitudes and programs they enroll in. The findings also revealed that pedagogy courses influence preservice teachers' attitudes towards teaching positively. However, there was no difference between preservice teachers' attitudes and gender.

Discussion and Conclusions: The results stated that there was no significant difference between preservice teachers' attitudes and gender. Regarding gender, female and male preservice teachers have positive attitudes towards teaching. Similarly, there was no difference between preservice teachers' attitudes and their achievement. However, there was a significant difference between preservice teachers' attitudes and the programs they study. Preservice teachers' responses to the open-ended questions revealed that the pedagogy courses have a positive impact on preservice teachers' attitudes towards teaching. The difference between preservice teachers' attitudes towards teaching and the sub-departments they belong can be explained through the teacher educators' profile. For example, each sub-department has different instructors for pedagogy and method courses. This might influence the way preservice teachers develop attitudes. Thus, there is a possibility that preservice teachers develop attitudes towards teaching in different levels. Besides, the nature of the pedagogy and method courses is different in each sub-department. This is also considered as a reason for why preservice teachers in different sub-departments develop different attitudes towards teaching.

¹ Assist. Prof. Dr., Canakkale Onsekiz Mart University, csahintaskin@gmail.com

² Assist. Prof. Dr., Canakkale Onsekiz Mart University, guneyh@gmail.com

İlköğretim Bölümü Öğretmen Adaylarının Mesleğe Yönelik Tutumları: Nicel ve Nitel Verilere Dayalı Bir İnceleme

Çiğdem ŞAHİN TAŞKIN¹

Güney HACİÖMEROĞLU²

ÖZ: Bu araştırma ilköğretim bölümü öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışmada nicel ve nitel araştırma yöntemleri kullanılmıştır. Araştırmanın nicel boyutunda, veriler ilköğretim bölümü son sınıfında öğrenim gören 223 öğretmen adayından toplanmıştır. Öğretmen adaylarına Erkuş, Sanlı, Bağlı ve Güven (2000) tarafından geliştirilen *Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutum Ölçeği* yanıtlanmak üzere verilmiştir. Araştırmanın nitel boyutunda ise, öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarını derinlemesine yorumlamak amacıyla adaylara açık uçlu sorular yöneltilmiştir. Bu sorular ile adayların meslek bilgisi ve alan eğitimi dersleri ile ilgili duygu ve düşüncelerini öğrenmek amaçlanmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgular, öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumları ile bağlı oldukları programlar arasında anlamlı bir farklılık olduğunu göstermektedir. Bununla beraber, adayların almış oldukları meslek bilgisi derslerinin mesleğe yönelik tutumları üzerine olumlu etkisi olduğu görülmektedir. **Anahtar Sözcükler:** Öğretmenlik mesleği, ilköğretim, öğretmen adayı.

GİRİŞ

Öğretmen adaylarının mesleğe ilişkin tutumlarının oluşmasında almış oldukları eğitimin önemi büyüktür. Türkiye’de Dünya Bankası Milli Eğitim Geliştirme Projesi–Yüksek Öğrenim Kurumu (YÖK) işbirliği ile yeniden yapılandırılan eğitim fakülteleri öğretmen yetiştirme programları, 1998 yılından itibaren uygulanmaya başlamıştır. Bu yapılandırma kapsamında, öğretmen yetiştirme modeli, öğretmen yetiştirme programları, Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) ile işbirliği gibi konularda değişikliğe ve yeniliğe gidilmiştir. Ayrıca, öğretmen yetiştirme ile ilgili reform hareketinin sürekliliğini sağlamak amacıyla, 1997 yılında Öğretmen Yetiştirme Milli Komitesi kurulmuştur. Bu komite, hizmet öncesi öğretmen eğitimi için ulusal ölçütler belirleyerek bunları uygulama, öğretmen eğitimi kalitesini değerlendirme ve iyileştirme amacı ile kalite kontrol mekanizmaları geliştirme, öğretmenler için gerekli olan bilgi, anlama, beceri ve yeterliklere ilişkin ulusal ölçütler oluşturma gibi konularda çalışmalar yapmayı amaçlamıştır (YÖK 2007:48). Yeniden yapılandırma kapsamında, öğretmenliğin kendine özgü ilke ve uygulama yöntemleriyle profesyonel bir meslek olduğu vurgulanarak (YÖK, 1998:61–62), özellikle ilköğretim düzeyinde fen bilgisi, sosyal bilgiler, müzik, resim gibi derslerin alan (özel) öğretim yöntemlerine odaklanılmıştır. Bu kapsamlı yapılandırmanın ardından eğitim fakültelerindeki öğretmen yetiştirme programları 2006–2007 akademik yılında güncellenerek yeniden düzenlenmiştir. Bu düzenlemelerin ağırlıklı olarak ilköğretime öğretmen yetiştiren Okul Öncesi Öğretmenliği, Sınıf Öğretmenliği ve Fen Bilgisi Öğretmenliği gibi lisans programlarında yapıldığı gözlenmektedir (YÖK, 2007).

Eğitim fakülteleri öğretmen yetiştirme programları güncellenirken MEB’in ilköğretim ders programlarında yapmış olduğu değişiklikler de eğitim fakültelerinin programlarına yansıtılmıştır. Öğretmenlerin niteliği açısından incelendiğinde; yeni ilköğretim programı ile öğretmenlere işbirliği sağlayan, öğrenmede yardımcı ve işleri kolaylaştırıcı, etkili öğrenmenin sağlanması için planlamalar yapan ve öğrenmede bireysel farklılıkları dikkate alan roller yüklediği görülmektedir (MEB, 2005). Dolayısıyla, eğitim fakültelerinin ilköğretim bölümlerinde öğrenim gören öğretmen adaylarının yukarıda belirtilen niteliklere sahip öğretmenler olarak yetişmeleri amaçlanmıştır.

Nitelikli öğretmen yetiştirmede öğretmen adaylarının mesleğe ilişkin tutum geliştirmelerinde almış oldukları derslerin payı kuşkusuz büyüktür. Eğitim fakültelerindeki yeniden yapılandırma sürecinde meslek bilgisi derslerinin kredisi ve miktarı geçmişteki programlarla karşılaştırıldığında önemli ölçüde arttırılmış; bu derslerin alan dersleri ile paralellik göstermesine dikkat edilmiştir. Ayrıca, alan dersleri öğrenilen bilgi ve becerilerin öğrenme-öğretme sürecinde uygulanmasına yönelik bir biçimde düzenlenmiştir (YÖK, 2007:54).

Araştırmalar öğretmenlik mesleğine ilişkin olumlu tutuma sahip olan öğretmenlerin öğrencilerin öğrenmeye başarısını artırdığını belirtmiştir (Bishop & Nickson 1983; aktaran Ernest, 1988). Buna ek olarak, Başer ve Yavuz (2003) birçok araştırmanın tutum ile başarı arasında pozitif

¹ Yrd. Doç. Dr., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, csahintaskin@gmail.com

² Yrd. Doç. Dr., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, guneyh@gmail.com

yönde ilişki bulunduğunu gösterdiğini vurgulamaktadır. Allport (1967; aktaran Tavşancıl, 2002) tutumu yaşantı ve deneyimler sonucu oluşan, ilgili olduğu bütün obje ve durumlara karşı bireyin davranışları üzerinde yönlendirici ya da dinamik bir etkileme gücüne sahip duygusal ve zihinsel hazırlık durumu olarak tanımlamaktadır. Bir bireyin tutumunun bilinmesi, gelecekte nasıl davranacağı ile ilgili bir öngörüye sahip olmamıza olanak tanımaktadır (Bilgin, 1985; aktaran Karaca, 2006). Yukarıda vurgulandığı gibi tutumların bireylerin davranışlarını etkilediği anlaşılmaktadır. Bu sebeple, öğretmen adaylarının mesleğe ilişkin tutumlarının belirlenmesi nitelikli birer öğretmen olarak yetişmelerinde önem taşımaktadır. Bununla beraber, Baykara ve Pehlivan (2008) öğretmenlik mesleğini sevme ve benimseme gibi özellikleri kapsayan tutumların öğretmenlerin kendilerinden beklenen rolleri yerine getirmelerinde önemli bir yere sahip olduğunu ifade etmektedir.

Karaca (2006) olumlu tutuma sahip öğretmenlerin öğrencilere olumlu tutum kazandırabileceğini belirtmektedir. Bununla beraber, Ball ve McDiarmid (1990) öğretmenlerin deneyimlerinin, eğitimleri sırasında edinmiş oldukları bilgilerden etkilendiğini ifade etmişlerdir. Ayrıca, Kaya ve Büyükkasap (2005) nitelikli öğretmen yetiştirmede öğretmen adaylarının kişilik, mesleğe yönelik tutum ve endişeleri gibi özelliklerinin dikkate alınması gerektiğini belirtmişlerdir. Bu sebeple, öğretmen adaylarının mesleğe ilişkin tutumları ileride nitelikli birer öğretmen olmalarında önemli bir yer tutmaktadır. Ayrıca, öğrenilen tutumlar üzerinde, eğitimin doğrudan ya da dolaylı olarak etkisinin oldukça güçlü olduğu dikkate alındığında (Morgan, 1989, aktaran Karaca, 2006); öğretmen adaylarının lisans eğitimleri sırasında almış oldukları meslek bilgisi ve alan dersleri üzerine bakış açılarının mesleğe ilişkin tutumlarının oluşmasında önemli bir rol oynadığı anlaşılmaktadır.

Öğretmen adaylarının mesleğe ilişkin tutumları birçok araştırmacı tarafından farklı bakımlardan incelenmiştir (Cin, 2008; Genç & Kalafat, 2008; Kahyaoğlu & Yangın, 2007; Yeşilyurt & Gül, 2007). Cin (2008) sınıf öğretmeni adaylarının yaşadıkları yere göre coğrafya dersine karşı tutumlarındaki farklılıkları incelemiş, Genç ve Kalafat (2008) ise öğretmen adaylarının demokratik tutumları ile empatik becerilerini farklı değişkenler açısından değerlendirmişlerdir. Bununla beraber, Kahyaoğlu ve Yangın (2007) ilköğretim sınıf öğretmenliği, fen bilgisi ve matematik öğretmen adaylarının fen bilgisi öğretimine yönelik tutumlarını incelemişlerdir. Yeşilyurt ve Gül (2007) ise öğretmenlerin bilgisayar ve öğretim teknolojilerine yönelik tutumlarının belirlenmesinin eğitim-öğretim alanında bilgisayar destekli eğitimin yaygınlaştırılmasındaki önemini vurgulayarak öğretmen adaylarının bilgisayar kullanma becerileri ve bilgisayara karşı tutumlarını belirlemeye ilişkin tutum ölçüğü geliştirmişlerdir.

Ayrıca, Bulut ve Doğar (2006) farklı alanlarda öğrenimlerini sürdüren öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine karşı tutumlarını karşılaştırmışlardır. Bu amaçla, adayların öğretmenlik mesleğine karşı tutumları incelenirken program türü, sınıf seviyesi ve cinsiyet faktörü göz önünde bulundurulmuş ve karşılaştırılmıştır. Sonuçlar, Matematik Öğretmenliği Anabilim Dalı haricinde, birinci sınıf öğretmen adaylarının mesleğe karşı olumlu bir tutum sergilediğini göstermektedir. Ancak, ikinci öğretim matematik ve sınıf öğretmeni adaylarının haricinde, son sınıfa devam eden adayların mesleğe karşı tutumlarında genel olarak düşük bir ortalama görülmüştür. Öğretmen adaylarının mesleğe karşı tutumlarında, cinsiyet faktörü dikkate alındığında, istatistiksel olarak anlamlı bir fark çıkmamıştır. Çapri ve Çelikkaleli (2008) öğretmen adaylarının öğretmenliğe ilişkin tutum ve mesleki yeterlik inançlarını cinsiyet, program ve fakültelerine göre incelemiştir. Araştırmadan elde edilen bulgular öğretmen adaylarının öğretmenliğe ilişkin tutumları üzerinde cinsiyetin önemli bir etkisinin olduğunu, program ve fakülte değişkenlerinin ise anlamlı bir etkisinin olmadığını göstermiştir. Oral (2004) ise öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumlarını incelemiştir. Araştırma bulguları adayların cinsiyetlerine, branşlarına, öğretmenlik mesleğini tercih etme sırasına ve nedenine göre mesleğe ilişkin tutumları arasında $p < 0.05$ düzeyinde anlamlı fark olduğunu göstermektedir. Üstün ve diğerleri (2004) okul öncesi öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumlarını incelemişlerdir. Araştırma bulguları öğretmen adaylarının mesleğe yönelik olumlu tutuma sahip olduklarını göstermiştir. Bu araştırmalar incelendiğinde, birçok araştırmacının cinsiyet faktörünün öğretmen adaylarının mesleğe ilişkin tutumları üzerinde etkili olduğunu gösterdiği anlaşılmaktadır.

Öğretmen adaylarının mesleğe ilişkin tutumlarını inceleyen birçok çalışmada nicel araştırma yöntemleri kullanılmış olup; farklı araştırma yöntemlerinin kullanılmadığı görülmektedir. Bu sebeple, bu araştırmada öğretmen adaylarının mesleğe ilişkin tutumları nicel ve nitel araştırma yöntemleri bir arada kullanılarak incelenmiştir.

Araştırmanın Amacı

Araştırmanın nicel boyutunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları cinsiyetlerine göre farklılaşmakta mıdır?
2. Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları başarı düzeylerine göre farklılaşmakta mıdır?
3. Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları bağlı buldukları programı tercih sırasına göre farklılaşmakta mıdır?
4. Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları bağlı buldukları anabilim dalına göre farklılaşmakta mıdır?

YÖNTEM

Bu araştırmada nicel ve nitel araştırma yöntemleri bir arada kullanılmıştır. Nicel ve nitel verilerin birbirlerini destekleyerek kullanılması, araştırmanın geçerliliği ve güvenilirliğini artırmaktadır (Creswell, 2003). Buna paralel olarak, Yıldırım ve Şimşek (2005) değişik yöntemlerin birlikte kullanılmasının toplanan verilerin ve bu verilere dayanarak yapılan açıklamaların doğruluğunun ve geçerliğinin saptanmasında önemli olduğunu ifade etmektedir.

Bu çalışmada, verilerin toplanma sürecinde nicel ve nitel araştırma yöntemleri birlikte kullanılmıştır. Böylelikle, yöntem çeşitlenmesi yapılmıştır. Yöntem çeşitlenmesi, aynı araştırma sorusunu yanıtlamak amacı ile birden fazla araştırma yöntemi ve tekniğinin kullanılması olarak tanımlanmaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2005). Bu sebeple, nitel ve nicel araştırma yöntemlerinin bir arada kullanılması yöntem çeşitlenmesi olarak açıklanmaktadır (Türnüklü, 2001).

Araştırmanın nicel boyutunda, öğretmen adaylarının mesleğe ilişkin tutumlarını belirlemek amacıyla Erkuş ve diğerleri (2000) tarafından geliştirilen “Öğretmenliğe İlişkin Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Belirtilen ölçek 23 maddeden oluşmaktadır ve yanıt seçenekleri beşli likert tipi olarak tasarlanmıştır. Likert tipi ölçekte yer alan maddeler (5) “tamamen katılıyorum” ve (1) “hiç katılmıyorum” şeklinde puanlanmaktadır. Ölçeğin Cronbach Alfa iç tutarlık katsayısı Erkuş ve diğerleri (2000) tarafından 0.99 olarak bulunmuştur. Bu çalışmada toplanan veriler üzerinde hesaplanan Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı ise 0.88 olarak belirlenmiştir. Alfa katsayısına bağlı olarak ölçeğin güvenilirliği $0.80 \leq \alpha < 1.00$ aralığında yüksek derecede güvenilir bir ölçek olarak kabul edilmektedir (Kayış, 2009).

Araştırmanın nitel boyutu nicel verilerden elde edilen bulgular doğrultusunda oluşturulmuştur. Böylelikle; öğretmen adaylarının almış oldukları meslek bilgisi ve alan eğitimi derslerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları üzerindeki rolünü incelemek amaçlanmıştır. Bu sebeple adayların yanıtlamaları için açık uçlu sorular hazırlanmıştır. Ölçeğe ek olarak hazırlanan açık uçlu görüşme soruları nitel veri olduğundan nitel çözümleme yapılmıştır. Açık uçlu sorular araştırmacıya konuya ilişkin daha ayrıntılı bilgi edinmede önemli bir esneklik sağlamaktadır (Yıldırım & Şimşek; 2005).

Tashakkori ve Teddlie (1998) nicel ve nitel araştırmaların bir arada kullanıldığı çalışmalarda kullanılan araştırma desenlerini *eşit statü* (equivalent status designs), *baskın-baskın olmayan* (dominant-less dominant mixed method designs) ve *yaklaşımların çok düzeyli kullanımı* (designs with multilevel use of approaches) olmak üzere sınıflandırmıştır. Bu çalışma ise *baskın-baskın olmayan araştırma deseninde* (dominant-less dominant mixed method designs) düzenlenmiştir. Buna göre, bir araştırma yöntemi ve bu yönteme ilişkin metot ya da metotlar araştırmada baskın durumdadır. Alternatif olarak düşünülen araştırma yöntemi ise çalışmanın küçük bir bölümünü oluşturur. Bu araştırmada, yukarıda belirtildiği gibi, nitel veriler nicel verileri desteklemektedir. Alternatif olarak düşünülen araştırma yöntemi her ne kadar araştırmanın detaylarını yalnız bir açıdan incelediği için sınırlı bilgi verse de (Creswell, 2003); araştırma sonuçlarını etkileyen kişisel tepkileri inceleme açısından faydalıdır (Tashakkori & Teddlie, 1998). Bu araştırmanın alternatif olarak düşünülen nitel boyutu, yukarıda da belirtildiği gibi, öğretmen adaylarının almış oldukları meslek ve alan eğitimi derslerinin mesleğe ilişkin tutumları üzerindeki rolünü incelemektedir. Bu konuya ilişkin bulguların araştırmaya katkısını ayrıntılı bir biçimde incelemek amacıyla nitel verilerden elde edilen bulgular *Meslek Bilgisi ve Alan Eğitimi Derslerinin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumlar Üzerindeki Rolü* başlığı altında ayrıca ele alınmıştır.

Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, Sınıf Öğretmenliği, Okul Öncesi Öğretmenliği ve Fen Bilgisi Öğretmenliği A.B.D. son sınıflarında öğrenim gören öğretmen adaylarına araştırmanın amacı

ile ilgili bilgiler verilmiş ve gönüllülük esas alınarak araştırmaya katılmaları istenmiştir. Veriler 2008–2009 akademik yılı güz yarıyılında toplanmıştır. Araştırmanın veri toplama safhasında öğretmen adayları ders saatleri dışında uygun zaman dilimi belirlenerek bir araya toplanmıştır. Betimsel nitelikte olan bu araştırmada; öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları incelenmek istendiğinden araştırma modeli olarak tarama modeli kullanılmıştır. Adaylara yanıtlamaları amacıyla “Öğretmenliğe İlişkin Tutum Ölçeği” verilmiştir. Bu çalışmada nitel veri toplama tekniklerinden biri olan açık uçlu görüşme soruları yukarıda belirtildiği gibi nicel verileri desteklemek amacıyla kullanılmıştır. Nicel veri toplama safhasında, adaylara uygulanan *Öğretmenliğe İlişkin Tutum Ölçeği*’nden elde edilen veriler Statistical Package for Social Sciences (SPSS) 13.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Analizden elde edilen sonuçlar öğretmen adaylarının almış olduğu meslek bilgisi ve alan eğitimi derslerinin mesleğe ilişkin tutumları üzerinde etkili olabileceğini vurgulamıştır. Bu sebeple, bu konu ile ilgili adayların görüşlerini etraflıca öğrenebilmek ve dolayısıyla araştırmanın nicel boyutundan elde edilen verileri destekleyebilmek amacıyla öğretmen adayları ile görüşmeler yapılmıştır.

Araştırma Grubu

Çalışmanın nicel boyutunda araştırma grubunu Marmara bölgesinde yer alan bir üniversitenin Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, Sınıf Öğretmenliği, Okul Öncesi Öğretmenliği ve Fen Bilgisi Öğretmenliği A.B.D. son sınıflarında öğrenim gören toplam 223 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırma grubuna ilişkin betimsel bilgiler Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. *Araştırma grubunda yer alan öğretmen adaylarına ilişkin betimsel bilgiler*

Bölüm	Anabilim Dalı	Öğrenci Sayısı		Cinsiyet			
				KIZ		ERKEK	
		f	%	f	%	f	%
İlköğretim Bölümü	Sınıf Öğretmenliği	98	43,94	71	72,4	27	27,6
	Okul Öncesi Öğretmenliği	75	33,63	71	94,7	4	5,4
	Fen Bilgisi Öğretmenliği	50	22,43	33	66	16	32

Görüşmelere 22 sınıf öğretmeni, 19 okul öncesi ve 13 fen bilgisi öğretmen adayı gönüllülük esası dikkate alınarak katılmıştır. Görüşmeler, nicel veri analizinden elde edilen bulgular doğrultusunda yapıldığı için *Öğretmenliğe İlişkin Tutum Ölçeği*’nden elde edilen bulgular örneklem seçiminde önemlidir. Bulgular, adayların öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının cinsiyet, başarı ve tercih düzeylerine göre farklılaşmadığını göstermektedir. Bununla beraber, adayların mesleğe ilişkin tutumlarının bağlı buldukları anabilim dalına göre anlamlı farklılık gösterdiği anlaşılmaktadır. Bu sebeple, nitel veri toplama safhasında, örneklemin araştırmaya katılan her anabilim dalından öğretmen adaylarını kapsamasına dikkat edilmiştir. Bu örnekleme; amaçlı örnekleme yöntemlerinden tipik durum örnekleme olarak adlandırılmaktadır (Patton, 2001). Burada amaç evrene genelleme yapmak değil; ortalama durumları çalışarak belirli bir konuya ilişkin bilgi edinmektir (Yıldırım & Şimşek, 2005).

Yıldırım ve Şimşek (2005:115) veri miktarının örneklem büyüklüğünü belirlemede önemli bir ilke olduğunu ifade etmektedir. Buna göre, örnekleme dahil edilecek birey ya da bireylerden elde edilmesi planlanan verinin derinliği ve genişliği örneklem büyüklüğü ile genellikle ters orantılıdır. Bu araştırmanın nitel boyutunda, görüşmeler öğretmen adaylarının almış olduğu meslek bilgisi ve alan eğitimi dersleri olmak üzere yalnız iki ana temaya odaklanmıştır. Bu sebeple, görüşmelere katılan öğretmen adaylarının sayısı genelde nitel araştırmalarda kullanılan örneklem büyüklüğünden daha fazla tutulmuştur. Görüşmeler ortalama yarım saat sürmüş olup; araştırmacılar tarafından hazırlanmış yarı yapılandırılmış görüşme soruları kullanılmıştır.

Verilerin Analizi

Verilerin istatistiksel analizlerinde SPSS (13.0) paket programı kullanılmıştır. *Öğretmenliğe İlişkin Tutum Ölçeği*'nden elde edilen veriler tek tek incelenerek SPSS programına aktarılmıştır. Daha sonra, öğretmen adaylarının mesleğe ilişkin tutum puanlarının cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini incelemek amacıyla bağımsız gruplar t testi yapılmıştır. Ayrıca; adayların öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının başarı, ÖSYS tercih sırası ve bağlı buldukları program değişkenleri açısından farklılaşıp farklılaşmadığını anlamak amacıyla tek yönlü ANOVA uygulanmıştır.

Verilerin istatistiksel analizleri yapıldıktan sonra elde edilen bulgular öğretmen adaylarının meslek bilgisi ve alan eğitimi dersleri ile ilgili duygu ve düşünceleri ışığında içerik analizi yapılarak yorumlanmıştır. Verilerin analizi sırasında, öğretmen adaylarının sorulara vermiş oldukları yanıtlar öğrenim gördükleri programlara göre aşağıdaki gibi kodlanmıştır:

Sınıf öğretmeni adayı: SÖ

Okul öncesi öğretmen adayı: OÖ

Fen bilgisi öğretmen adayı: FBÖ

Ayrıca, öğretmen adaylarını birbirinden ayırt etmek amacıyla her öğretmen adayını temsil eden bir numara verilmiştir. Daha sonra, öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumları öğrenimleri sırasında almış oldukları meslek bilgisi ve alan eğitimi derslerine yönelik düşünceleri ışığında incelenmiştir. Elde edilen verilerin, bu faktörler göz önünde bulundurularak, ortak yönleri belirlenmiştir (Yıldırım & Şimşek, 2005). Böylelikle, ortaya çıkan kavramlar kodlanmış ve bulgular arasındaki neden sonuç ilişkileri de dikkate alınarak açıklanmıştır.

BULGULAR

Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutum Ölçeğinden Elde Edilen Verilerin Analizi

Bu başlık altında elde edilen veriler belirlenen araştırma soruları kapsamında incelenmiştir.

Öğretmen adaylarının öğretmenliğe ilişkin tutum puanlarının cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadıklarına ilişkin bulgular

Öğretmen adaylarının öğretmenliğe ilişkin tutum puanlarının cinsiyetlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek amacıyla verilere bağımsız gruplar t testi uygulanmıştır ve bulgular Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum puanlarının cinsiyete göre t-testi sonuçları

Cinsiyet	N	X	S	F	t	P
Kız	46	34,33	5,34	0,142	0,006	0,707
Erkek	175	34,32	4,93			

Tablo 2 incelendiğinde, İlköğretim Bölümü, Sınıf Öğretmenliği, Okul Öncesi Öğretmenliği ve Fen Bilgisi Öğretmenliği A.B.D. son sınıfında öğrenim gören toplam 223 öğrencinin tutum puanlarının cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık göstermediği anlaşılmaktadır (t: 0,06; p<0,05). Bu durumda, elde edilen bulgular kız ve erkek öğretmen adaylarının benzer tutumlara sahip oldukları şeklinde yorumlanabilir.

Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları ile başarı düzeyleri arasındaki ilişkiye yönelik Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları.

Tablo 3. Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları ile başarı düzeyleri arasındaki ilişki

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplararası	67,584	5	13,517	0,486	0,787
Gruplariçi	6038,066	217	27,825		
Toplam	6105,650	222			

İlköğretim Bölümü, Sınıf Öğretmenliği, Okul Öncesi Öğretmenliği ve Fen Bilgisi Öğretmenliği A.B.D. son sınıfında öğrenim gören öğretmen adaylarının başarı düzeylerine göre öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir (F=0,486; p=0,787).

Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları ile ÖSYS tercihleri arasındaki ilişkiye yönelik Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları.

Tablo 4. Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları ile ÖSYS tercihleri arasındaki ilişki

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplararası	242,610	6	40,435	1,490	0,183
Gruplariçi	5863,040	216	27,144		
Toplam	6105,650	222			

Elde edilen verilerin analizi sonucunda öğretmen adaylarının ÖSYS tercihlerine göre öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir (F=1,490; p=0,183).

Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları ile bağlı buldukları anabilim dalı arasındaki ilişkiye yönelik Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları.

Tablo 5. Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları ile bağlı buldukları anabilim dalı arasındaki ilişki

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplararası	183,410	2	91,705	3,407	0,035
Gruplariçi	5922,240	220	26,919		
Toplam	6105,650	222			

Öğretmen adaylarının bağlı buldukları anabilim dalına göre mesleki tutumlarına ilişkin varyans analizi sonucu F=3,407 olarak bulunmuştur (Tablo 5). Bu oran $p < 0,05$ düzeyinde anlamlıdır. Kullanılacak teste karar vermek için varyansların eşit olup olmadığını belirlemek amacıyla Levene testi uygulanmıştır (Tablo 6).

Tablo 6. Levene testi

Levene Statistic	df1	df2	Sig.
0,336	2	220	0,715

Levene testi sonucuna göre Sig. Alfa (0,715) > 0,05 olduğundan varyanslar homojendir. Bu sebeple, LSD testi uygulanmıştır (Tablo 7).

Tablo 7. LSD testi

(I) Alan	(J) Alan	Ortalamalar Arası Fark (I-J)	S	p
Sınıf Öğretmenliği	Okul Öncesi Öğretmenliği	-1,79429	0,796	0,025
	Fen Bilgisi Öğretmenliği	-1,87429	0,90171	0,039
Okul Öncesi Öğretmenliği	Sınıf Öğretmenliği	1,79429	0,796	0,025
	Fen Bilgisi Öğretmenliği	-0,08	0,94726	0,933
Fen Bilgisi Öğretmenliği	Sınıf Öğretmenliği	1,87429	0,90171	0,039
	Okul Öncesi Öğretmenliği	0,08	0,94726	0,933

Anlamli görüşlere yönelik farkların nereden kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan LSD testi sonucunda bu farklılığın sınıf öğretmeni adayları ile okul öncesi öğretmen adayları arasında (p=0,025) ve yine sınıf öğretmeni adayları ve fen bilgisi öğretmen adayları arasındaki farklılıktan (p=0,039) kaynaklandığı görülmektedir. Bu durum, öğretmen adaylarının almış oldukları meslek bilgisi ve alan eğitimi derslerine bağlı olarak açıklanabilir.

Öğretmen adaylarının mesleğe ilişkin tutumlarının oluşmasında öğretmen yetiştirme programları kapsamında aldıkları derslerin önemi büyüktür. İlköğretim bölümünde lisans derslerine giren öğretim elemanları incelendiğinde, alan uzmanlığı eğitim bilimleri olan öğretim elemanlarının bulunduğu görülmektedir. Bu sebeple, Sınıf Öğretmenliği A.B.D.nda öğrenim gören öğretmen adaylarının almış oldukları meslek bilgisi derslerinin çoğunlukla aynı anabilim dalında görev yapan öğretim elemanları tarafından verildiği anlaşılmaktadır. Benzer şekilde Okul Öncesi Öğretmenliği A.B.D.nda meslek bilgisi dersleri çoğunlukla adı geçen anabilim dalına bağlı öğretim elemanları tarafından verildiği anlaşılmaktadır. Fen Bilgisi Öğretmenliği A.B.D.nda ise meslek bilgisi dersleri ağırlıklı olarak eğitim bilimleri öğretim elemanları tarafından verilmektedir. Her anabilim dalında derse giren öğretim elemanlarının farklı olması sebebiyle, öğretmen adaylarının almış oldukları derslerin işlenişinde farklılıklar bulunmaktadır. Dolayısıyla, öğretmen adaylarının bağlı oldukları anabilim dalına göre mesleki tutumlarına ilişkin farklılıkların meslek bilgisi derslerini veren öğretim elemanlarının aynı olmamasından kaynaklandığı ifade edilebilir. Bu duruma ek olarak, araştırma bulgularının öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumları ile bağlı oldukları programlar arasında anlamlı bir farklılık olduğunu göstermesi adayların almış oldukları alan eğitimi derslerinin de mesleğe ilişkin tutum edinmelerinde nasıl bir önemi olduğu sorusunu düşündürmektedir.

Meslek Bilgisi ve Alan Eğitimi Derslerinin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumlar Üzerindeki Rolü

Öğretmen adaylarının meslek bilgisi derslerine yönelik bakış açılarını öğrenmek amacıyla adaylarla görüşmeler yapılmıştır. Görüşmelerden elde edilen veriler içerik analizi yapılarak incelenmiştir. Elde edilen bulgular, Sınıf Öğretmenliği, Okul Öncesi Öğretmenliği ve Fen Bilgisi Öğretmenliği A.B.D.larında öğrenim gören adayların çoğunun aldığı meslek bilgisi derslerinin profesyonel gelişimlerini olumlu yönde etkilediğini vurgulamaktadır:

*Öğretmenlik mesleğinin profesyonellik ve donanım gerektirdiğine inanıyorum. SÖ3
Meslek bilgisi dersleri sayesinde öğretmenlik mesleği hakkında daha ciddi düşünmeye başladım, bu dersler bize öğretmenliğin hazırlık ve birikim gerektiren bir meslek olduğunu gösterdi. SÖ7*

Sınıf Öğretmenliği A.B.D.nda öğrenim gören adayların vermiş olduğu yanıtlar incelendiğinde; öğretmen adaylarının çoğunun öğretmenlik mesleğinin profesyonellik ve birikim gerektiren bir meslek olduğunu ve meslek bilgisi dersleri ile bu durumun farkına vardığını belirttikleri anlaşılmaktadır. SÖ3 öğretmenlik mesleğinin profesyonellik ve donanım gerektiren bir meslek olduğunu ifade ederken, SÖ7 ise hem bu mesleğin hazırlık gerektiren bir meslek olduğunu vurgulamış hemde meslek bilgisi dersleri ile bunun farkına vardığını belirtmiştir. Bir başka öğretmen adayı ise Sınıf Öğretmenliği A.B.D.'na istemeyerek geldiği halde meslek bilgisi dersleri sayesinde öğretmenliğe karşı olumlu tutum geliştirdiğini ifade etmiştir:

İstemeyerek geldiğim bir bölümü bana sevdirdi. SÖ21

Aşağıdaki öğretmen adayları ise meslek bilgisi derslerini yetersiz bulduklarını ifade etmiştir:

Açıkçası, öğretmenlik hakkında üniversiteye gelmeden önceki düşüncem değişmedi. Bu derslerin yeterli olmadığını düşünüyorum. SÖ17
Almış olduğum derslerin yetersiz olduğunu düşünüyorum. Nedeni ise derslerini öğrenciye aktarıma biçiminden kaynaklanıyor diye düşünüyorum SÖ9

Öğretmen adayları yukarıda aldıkları meslek bilgisi derslerinin yeterli olmadığını söylemişlerdir. SÖ9 almış olduğu derslerin yetersiz olduğunu belirterek bu durumun derslerin öğretiminden kaynaklandığını ifade etmiştir. Sınıf öğretmeni adayları gibi Okul Öncesi A.B.D.nda öğrenim gören adayların çoğu da meslek bilgisi derslerinin kendilerini öğretmenlik mesleğine yönelik olumlu yönde etkilediğini ifade etmişlerdir:

Bu sayede mesleği daha geniş kapsamlı öğrendim ve daha çok sevdim. OÖ12
Bu mesleğin sanıldığından daha zor olduğunu anlamamı sağladı. OÖ16
İşin zorluklarını ve önemini daha iyi gördüm. Herkesin yapabileceği bir meslek değil. Meslek bilgisi dersleri bana öğretmenliği sabır ve özveri gerektiren bir meslek olduğunu gösterdi. OÖ1
Öncelikle, Okul Öncesi eğitiminin gerekli ve çocuklar açısından çok faydalı olduğunu anladım. OÖ19

Okul öncesi öğretmen adayları yukarıda meslek bilgisi dersleri sayesinde öğretmenlik mesleği ile ilgili detaylı bilgi edindiklerini ve tahmin ettiklerinden daha zor bir meslek olduğunun farkına vardıklarını söylemişlerdir. Okul öncesi öğretmen adaylarının görüşme sorularına vermiş oldukları yanıtlar adayların mesleğin öğrenci boyutunu diğer programlarda öğrenim gören öğretmen adaylarına göre daha çok vurguladıklarını göstermektedir. Örneğin, OÖ1 meslek bilgisi dersleri sayesinde öğretmenliğin sabır ve özveri gerektiren bir meslek olduğunu anladığını söylemiştir. OÖ19 ise okul öncesi eğitimin çocuklar açısından önemini belirtmiştir. Bu açıklama, onun meslek bilgisi dersleri sayesinde mesleğinin öneminin farkına vardığını göstermektedir. Her iki öğretmen adayı da birbirinden farklı konulara değinmekle birlikte, sabır ve özveri gibi öğrenci-öğretmen iletişimde öğretmenlerin sahip olması gereken niteliklere ve okul öncesi eğitimin çocuklar açısından önemine dikkati çekerek öğretmenlik mesleğinin öğrenci boyutunu ön plana çıkarmışlardır. Öğretmen adaylarından biri ise meslek bilgisi derslerinin mesleğe yönelik düşüncelerini etkilemediğini belirtmiştir:

Çok fazla etkilemedi aslında zaten olumlu düşünüyordum. OÖ8

Fen bilgisi öğretmen adayları ise meslek bilgisi derslerinin uygulama boyutunun mesleğe yönelik tutumlarını etkilediğini belirtmişlerdir:

Gayet olumlu etkiledi fakat uygulamada zorluk yaşıyorum. FBÖ9
Öğretmen olmak istemiyordum fakat almış olduğum derslerden ve stajlardan sonra kendimi öğretmen gibi hissediyorum. FBÖ 3

Beni etkileyen tek ders okul deneyimi dersidir. Çünkü dersane ve özel dersten farklı bir deneyim edinmemi sağladı. FBÖ6

Öğretmen adaylarından FBÖ9 meslek bilgisi derslerinin öğretmenlik mesleğine olan tutumunu olumlu yönde etkilediğini ifade etmiş, ancak bu derslerin uygulamasında zorluk yaşadığını vurgulamıştır. FBÖ3 ise öğretmen olmak istemediği halde meslek bilgisi dersleri ve özellikle okullarda yapmış olduğu uygulamalar sayesinde öğretmen olmaya kendini hazır hissettiğini belirtmiştir. FBÖ6 da FBÖ3 gibi staj gerektiren bir ders olan Okul Deneyimi dersinin kendisini etkilediğini söylemiştir. Ancak, FBÖ6 diğer öğretmen adaylarından farklı olarak dersane ve özel dersten farklı deneyim edindiğini ifade etmiştir.

Sınıf öğretmeni adaylarının çoğu alan eğitimi derslerinin öğretim yöntem ve teknikleri açısından faydalı olduğunu ifade etmişlerdir:

Öğrenciye yaklaşım, öğretimde kullanacağım yöntem ve teknikler konusunda beni aydınlattığını düşünüyorum. SÖ 3
Neyi nasıl öğreteceğimiz açısından faydalı olduğuna inanıyorum. SÖ8

Öğretmen adayları SÖ3 ve SÖ8 alan eğitimi derslerinin öğretmen olduklarında kullanacakları yöntem ve teknikler konusunda kendilerini aydınlattığını söylemişlerdir. Bir başka öğretmen adayı da alan eğitimi derslerinde edindikleri teorik bilgilerin yeterli ancak yapılan uygulamaların eksik olduğunu belirtmiştir:

Teorik bilgiler yeterli ama uygulama yetersiz. SÖ21

Araştırmadan elde edilen bulgular, okul öncesi ve fen bilgisi öğretmen adaylarının da alan eğitimi derslerinden bahsederken teori ile uygulama arasındaki ilişkiye dikkat çektiğini göstermektedir:

Alan eğitimi dersleri okuduğum programla ilgili ayrıntılara girmekte. İleride çocuklarda karşılaştığımız sorunlara çözüm getirmede etkili olacağını düşünüyorum. OÖ19
Ben kız meslek lisesi mezunuyum. Lisans öğrenimim sırasında alan eğitimi dersleri sayesinde çocukların gelişim alanlarına yönelik çok bilgi kazandığımı düşünüyorum. Fakat uygulamaya yönelik etkinlik ve plan hazırlama konularında kendimi eksik hissediyorum. OÖ9
Alan eğitimi dersleri daha çok teorik bilgiye dayalı olduğu için pek etkili olduğunu düşünmüyorum. FBÖ12
Çok etkili değil daha çok pratiğe dayalı olmalı. FBÖ4

Okul öncesi öğretmen adayının ifadesi incelendiğinde; OÖ19 alan eğitimi derslerinin sınıf ortamında karşılaşılabilecekleri sorunlara karşı çözüm önerileri geliştirmede yardımcı olduğunu belirtmiştir. OÖ9 ise alan eğitimi dersleri sayesinde her ne kadar çocuk gelişimi ile ilgili bilgi edindiğini düşünse de uygulamaya yönelik etkinlik ve plan hazırlama konularında kendini eksik bulduğunu ifade etmiştir. Bu ifadeye benzer şekilde, FBÖ12 ve FBÖ4 ise alan eğitimi derslerinin daha çok uygulamaya dayalı olması gerektiğini söylemişlerdir.

Okul öncesi öğretmen adaylarından biri uygulamaların alan eğitimi derslerinden daha etkili olduğunu vurgulamıştır:

Bizi mesleğe hazırlamada alan eğitimi derslerinden çok uygulamalar etkili oldu. OÖ3

OÖ3 mesleğe hazırlanmada alan eğitimi derslerinden çok meslek bilgisi dersleri kapsamında almış oldukları öğretmenlik uygulaması derslerinin daha etkili olduğunu vurgulamaktadır.

Fen bilgisi öğretmen adayları ise alan eğitimi derslerinde işledikleri konuların oldukça ağır olduğunu vurgulamışlardır:

Hiç etkili olduğunu düşünmüyorum. Gerek matematik gerekse kimya dersleri oldukça ağır ve de gelecekte kullanımı olmayan konularla dolu. FBÖ6

Öğrenciden gelebilecek her soruya mantıklı, doğru yanıtlar verebilmek için konuların detayını bilmek gerekiyor ama bazı aldığım alan derslerinin de gereksiz olduğuna inanıyorum. Onların yerine meslek derslerini uygulamaya yönelik kısmına ağırlık verilmesi daha doğru olurdu.
FBÖ3

FBÖ6 ve FBÖ3 konuların ağır olduğunu ve bu dersleri öğretmen olduklarında kullanım olanaklarının bulunmadığını belirtmişlerdir. Öğretmen adaylarının ifadeleri yakından incelendiğinde, bu açıklamaları alan eğitimi dersleri yerine alan derslerini dikkate alarak söyledikleri göze çarpmaktadır. Fen Bilgisi Öğretmenliği A.B.D. ders programı incelendiğinde, Fizik, Kimya, Biyoloji gibi alan derslerinin ağırlıklı olarak yer aldığı görülmektedir. Öğretmen adayları alan eğitimi dersleri ile ilgili görüşlerini açıklamak yerine çok ağır ve detaylı işlendiğini düşündükleri alan dersleri ile ilgili sorunlarını belirtmeyi tercih etmişlerdir.

SONUÇ

Araştırma soruları dikkate alındığında, sonuçlar aşağıdaki şekilde belirtilmiştir.

1. Öğretmen adaylarının cinsiyete göre öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları incelenmiştir. Buna göre, kız öğretmen adaylarının tutumlarının ortalaması (34,33) ile erkek öğretmen adaylarının tutumları ortalamasının (34,32) birbirine yakın olduğu görülmektedir. Kız ve erkek öğretmen adayları öğretmenlik mesleğine ilişkin olumlu tutum geliştirdiklerini belirtmişlerdir.

2. Bununla beraber, 2. ve 3. araştırma sorularında öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının başarı düzeylerine ve bağlı buldukları programı tercih düzeylerine göre farklılaşım farklılaşmadığına yanıt aranmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlar, öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının başarı ve tercih düzeylerine göre farklılaşmadığını göstermiştir.

3. Ancak, son araştırma sorusunda, adayların öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları ile bağlı buldukları anabilim dalı arasında anlamlı bir fark olduğu görülmüştür. Bu durum, her anabilim dalında meslek bilgisi derslerine giren öğretim elemanlarının farklı olması ile açıklanabilir. Öğretmen adaylarının mesleğe ilişkin tutumlarının oluşmasında, yukarıda da belirtildiği gibi almış oldukları eğitimin önemi büyüktür. Adayların bağlı buldukları programlar kapsamında aldıkları meslek bilgisi ve alan eğitimi dersleri onların nitelikli birer öğretmen olarak yetişmelerini sağlar. Sınıf öğretmeni, okul öncesi ve fen bilgisi öğretmen adaylarının çoğu meslek bilgisi derslerinin profesyonel gelişimlerini olumlu etkilediğini ifade etmiştir. Bu durumda, adayların öğrenimleri sırasında almış oldukları meslek bilgisi derslerinin öğretmenlik mesleğine yönelik olumlu tutum geliştirmelerine yardımcı olduğu söylenebilir.

Bulgular, sınıf öğretmeni adaylarının alan eğitimi derslerinin öğretim yöntem ve teknikleri açısından önemine değindiğini göstermektedir. Sınıf öğretmeni ve okul öncesi öğretmen adaylarının alan eğitimi derslerinde teorik bilgi ile uygulama arasındaki bağın önemini vurguladıkları anlaşılmaktadır. Fen bilgisi öğretmen adayları ise alan eğitimi yerine alan derslerine dikkat çekerek bu derslerin içeriğinin ağır olduğunu ve nitelikli birer öğretmen olarak yetişmelerinde faydasının olmadığını düşündüklerini belirtmişlerdir. Bu dersler; içerik, işleniş ve uygulama bakımından birbirlerinden farklı özelliklere sahip olmaları sebebiyle öğretmen adaylarına öğretmenlik mesleğine yönelik farklı bakış açıları kazandırmaktadır.

Bu araştırmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda, öğretmen adaylarının lisans eğitimleri sırasında almış oldukları derslerde ders sorumlusu öğretim elemanlarının teori ile uygulama arasındaki bağın güçlendirilmesi hususuna dikkat etmeleri adayların mesleğe yönelik olumlu tutum geliştirmelerine katkıda bulunacaktır. Bununla beraber, fen bilgisi öğretmen adayları alan eğitimi yerine alan derslerinin içeriğine değinerek bu derslerinin içeriğini ağır bulduklarını ifade etmişlerdir. Bu konuda kapsamlı bir araştırma yapılması fen bilgisi öğretmen adaylarının bu konudaki sorunlarının giderilmesine yardımcı olacaktır.

KAYNAKÇA

- Ball, D.L., & McDiarmid, G.W. (1990). The subject-matter preparation of teachers. In W.R. Houston (Ed.), *Handbook of Research on Teacher Education* (pp. 437-449). New York, NY: MacMillan.
- Başer, N., & Yavuz, G. (2003). Öğretmen Adaylarının Matematik Dersine Yönelik Tutumları. <http://www.matder.org.tr/bilim/oamdyt.asp?ID=11>, (05.07.2006).

- Pehlivan Baykara, K. (2008). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Sosyo-kültürel Özellikleri ve Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları Üzerine Bir Çalışma. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(2), 151-168.
- Bishop, A. J., & Nickson, M. (1983). *A Review of Research in Mathematical Education*, Part B, NFER-Nelson, Windsor.
- Bulut, H., & Doğar, Ç. (2006). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Karşı Tutumlarının İncelenmesi. *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(1), 13-27.
- Cin, M. (2008). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Yaşadıkları Yere Göre Coğrafya dersine Karşı Tutumlarındaki Farklılıklar. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 16(1), 185-190.
- Creswell, J. W. (2003). *Research design: Qualitative, quantitative and mixed methods approaches*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications, Inc.
- Çapri, B., & Çelikkaleli, Ö. (2008). Öğretmen Adaylarının Öğretmenliğe İlişkin Tutum ve Mesleki Yeterlik İnançlarının Cinsiyet, Program ve Fakültelerine Göre İncelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(15), 33-53.
- Erkuş, A., Sanlı, N., Bağlı M. T., & Güven, K. (2000). Öğretmenliğe İlişkin Tutum Ölçeği Geliştirilmesi. *Eğitim ve Bilim*, 116, 27-33.
- Ernest, P. (1988). The Attitudes and Practices of Student Teachers of Primary School Mathematics, in A. Borbas (Ed.), Proceedings of 12th International Conference on the Psychology of Mathematics Education, 1, 288-295.
- Genç, S. Z., & Kalafat, T. (2008). Öğretmen Adaylarının Demokratik Tutumları ile Empatik becerilerinin değerlendirilmesi Üzerine bir Araştırma. *Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19, 211-222
- Kahyaoglu, M., & Yangın, S. (2007). İlköğretim Sınıf Öğretmenliği Fen Bilgisi ve Matematik Öğretmen Adaylarının Fen Bilgisi Öğretimine Yönelik Tutumları. *Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(6), 203-220.
- Karaca, E. (2006). Öğretimde Planlama ve Değerlendirme Dersine Yönelik Bir Tutum Ölçeği Geliştirme. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16, 213-230.
- Kaya, A., & Büyükkasap, E. (2005). Fizik Öğretmenliği Programı Öğrencilerinin Profilleri, Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum ve Endişeleri: Erzurum Örneđi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 13(2), 367-380.
- Kayış, A. (2009). Güvenilirlik analizi. Ş. Kalaycı (Ed.), *SPSS Uygulamalı Çok Deđerli İstatistik Teknikleri* (pp. 404-419). Ankara, Asil Yayın Dağıtım.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2005). *İlköğretim 1-5. sınıf programları tanıtım el kitabı*. Milli Eğitim Müdürlüğü Basımevi, Ankara.
- Oral, B. (2004). Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları. *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 15, 88-98.
- Patton, M. Q. (2001). *Qualitative research and evaluation methods*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications, Inc.
- Tashakkori, A., & Teddlie, C. (1998). *Mixed methodology: Combining qualitative and quantitative approaches*. Sage Publications, London.
- Tavşancıl, E. (2002). *Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi*. Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Türnüklü, A. (2001). Eğitimbilim Alanında Aynı Araştırma Sorusunu Yanıtlamak için Farklı Araştırma Tekniklerinin Birlikte Kullanılması, *Eğitim ve Bilim*, 26(120), 8-13.
- Üstün, E., Erkan, S., & Akman, B. (2004). Türkiye'de okul öncesi öğretmenliği öğrencilerinin öğretmenliğe ilişkin tutumlarının incelenmesi. *Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(2), 129-136.
- Yeşilyurt, S., & Gül, Ş. (2007). Bilgisayar kullanma becerileri ve bilgisayarlaraya yönelik tutum ölçeği (BKBBYTÖ): Geçerlik ve Güvenilirlik Çalışması. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24, 79-88.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2005). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- YÖK. (1998). *Eğitim Fakülteleri Öğretmen Yetiştirme Programlarının Yeniden Düzenlenmesi*. Ankara: Mart.
- YÖK. (2007). *Öğretmen Yetiştirme ve Eğitim Fakülteleri (1982-2007)*. Ankara: Temmuz.